

Diarienummer: 2024-0233

Klassificerings-ID: 3.5.2

Datum: 2024-04-09

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Förändring genom försök (SOU 2023:94)

dnr Fi2023/03211

Myndigheten för digital förvaltning (Digg), som har i uppdrag att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig, lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Digg tillstyrker att:

- Inrätta en permanent utredning inom kommittéväsendet för att främja kommunala försöksverksamheter. Digg anser även att kommittén ska få i uppgift att ge stöd i ett breddinförande, till exempel att få till en permanent författningsändring om ett försök blir lyckosamt.
- Riktade statsbidrag ska möjliggöras genom en försökslag som riktas till små kommuner.
- Regeringen bör ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att kartlägga vilka myndigheter som lämpligen bör ingå i en försöksverksamhet med informationsdelning mellan statliga myndigheter, och kommunala upphandlande myndigheter samt inköpscentraler vid upphandling av tjänster inom individ-och familjeomsorgsområdet. Digg förslår även att Digg bör vara med som en dialogpart för att säkerställa att frågan om informationsdelning blir hanterad utifrån redan av Digg framtagna rekommendationer för datadelning, samt i enlighet med dels öppna datalagen och dataförvaltningsförordningen.

Digg lämnar därutöver följande kommentarer:

- För att ta tillvara på den digitala utvecklingens möjligheter behövs en ökad samordning och samverkan mellan kommuner, regioner, myndigheter och näringsliv. Detta för att övervinna administrativa hinder och silos för att erbjuda en sammanhållen service som utgår från invånarnas och medarbetarnas perspektiv och behov. Digg instämmer i utmaningen som utredningen beskriver att alla kommuner inte har samma förutsättningar att ta tillvara på den digitala utvecklingens möjligheter och att det därmed finns behov av att utveckla förmågan genom försök för att arbeta över organisatoriska och administrativa stuprör men också att sprida resultat till andra.

- Digg instämmer även i att det från regeringens sida behöver säkras att berörda statliga myndigheter har ett uppdrag att främja försöksverksamhet.

Generella synpunkter

Digg instämmer i vikten av att skapa förutsättningar och prioriteringar för kommunsektorn att i en försöksverksamhet testa och pröva nya arbetssätt i en mindre skala men också att sprida resultat till andra. Detta har påvisats bland annat i andra arbeten, till exempel uppdraget att stödja kommuners användning av artificiell intelligens inom socialtjänsten (Fi2023/02301). Digg vill även lyfta behovet av att skapa förutsättningar för att skala försöken-så att det inte stannar vid ett lyckat försök som aldrig får möjligheter att spridas och vidareutvecklas eller där hinder inte undanröjs för att möjliggöra att gå från försök till realitet. Att försöken ska genomföras mer systematiskt som stöd i beslutsfattandet, liksom de erfarenheter som utredningen lyfter från Finland.

Digg vill särskilt tillstyrka behovet att utveckla förmågan att samverka och utforska möjligheter i försöksverksamheter som bidrar till gemensamma helheter. För att dra nytta av de möjligheter som den digitala utvecklingen erbjuder krävs en ökad samordning och samverkan mellan kommuner, regioner, myndigheter och näringsliv. Digitaliseringen skapar nya möjligheter samtidigt som den utmanar det traditionella arbetssättet och organisationsstrukturerna. Att enas och lösa samhällsutmaningar gemensamt, till exempel inom individnära vård, är nödvändigt. För att framgångsrikt genomföra digitaliseringen i Sverige krävs långsiktiga och juridiskt hållbara samverkanslösningar för kommuner och deras samarbetspartners, baserade på en gemensam helhetsförståelse som sätter invånarna främst utifrån deras livssituation.

7. Försök som utredningen följt

7.4 En jämlik digital omvandling i kommunerna Sundsvall och Ånge

Digg instämmer i den utmaningen som utredningen beskriver i försöksverksamheten av att alla kommuner inte har samma förutsättningar att ta tillvara på den digitala utvecklingens möjligheter och att det därmed finns behov av att utveckla förmågan genom försök för att arbeta över organisatoriska och administrativa stuprör.

8. Försöksverksamhet med ett statsbidrag för små kommuner

8.7 Utredningen föreslår en försöksverksamhet med ett statsbidrag för små kommuner

Digg är positiv till förslaget med försöksverksamhet gällande riktade statsbidrag ska möjliggöras genom en försökslag som riktas till små kommuner. Det kan till exempel möjliggöra att små kommuner testar och utforskar digitaliseringens möjligheter.

10. Försöksverksamhet gällande samverkan mellan kommuner på lantmäteriområdet

Kraven för att inrätta en kommunal lantmäterimyndighet innehåller som villkor att den kommunala myndigheten ska använda ett informationssystem som uppfyller en teknisk standard som gör att staten och kommunen kan utbyta den information som behövs inom lantmäteriområdet. I realiteten innebär detta att de kommunala Lantmäterimyndigheterna när de handlägger ärenden om fastighetsbildning uppdaterar Lantmäteriets fastighetsregister. Digg anser att det ur ett digitalt perspektiv är ovidkommande om lantmäterifunktionen är statlig eller kommunal utifrån de förutsättningar som anges i utredningen och har därför ingen åsikt i frågan.

12. Försöksverksamheter för att motverka välfärdsbrottslighet

12.3 Förslag angående samarbete om informationsdelning mellan inköpscentral och myndighet

12.3.1. Inledning-välfärdsbrottslighet är en samhällsutmaning

Digg instämmer med utredningen att *”en viktig framgångsfaktor för att bekämpa den välfärdsbrottslighet som riktar sig mot offentlig sektor via upphandling är att kontrollera leverantörerna vid upphandlingstillfället samt vid avtalsuppföljningen när upphandlingen avslutats.”* Digg vill även betona vikten av kontinuerlig kontroll och uppföljning under hela avtalstiden, inte bara vid upphandling och avtalslut.

12.3.2 Välfärdsbrott vid upphandling av individ- och familjeomsorgstjänster.

Digg vill lyfta att det vid upphandling av konsulter inom denna typ av verksamhet, kan det vara viktigt att undersöka om man behöver skapa bättre processer för att identifiera ev. krav på information och data som konsulten ska producera och leverera till beställaren, och att då även säkerställa en tillräckligt god tillgång till denna data redan i upphandlingskedet. Det gör att det enklare att kravställa på information som kan användas för tex uppföljning och utvärdering. Se [Rekommendationer för upphandling av data | Digg](#) (Se särskilt kravområde 1: Säkra rätten till er data) I denna process kan det också vara fördelaktigt om denna information så långt som möjligt är standardiserad för att underlätta senare jämförelse. Om en eller flera specifikationer för denna information/data tas fram kan den också delas på [Sveriges Dataportal](#) för att underlätta för fler aktörer att arbeta på likartat sätt och då samtidigt även främja samverkan.

12.3.3 Regelverket om uteslutning av en leverantör

För att underlätta inhämtning av information om leverantörer inför arbete med frivillig uteslutningsgrund vill Digg lyfta att det vore fördelaktigt om så mycket som möjligt av denna information kunde tillgängliggöras för fler i enlighet med Diggs rekommendationer, där grundprincipen är så öppet som möjligt, och så stängt som nödvändigt. Se [Nationella principer för att tillgängliggöra information | Digg](#) och [Vägledning för att tillgängliggöra information | Digg](#).

12.3.4: Arbetskrävande kontrollmöjligheter idag

Digg vill särskilt lyfta att information om vilka organisationer som tidigare har anlitat en viss underleverantör kan underlättas om fler offentliga organisationer skulle tillgängliggöra sina leverantörsreskontra öppet och maskinläsbart. Detta skulle öka möjligheterna för en upphandlande aktör att snabbt hitta andra som har haft erfarenhet av en viss underleverantör och kunna ta kontakt för en dialog. På Sveriges dataportal finns en specifikation som kan användas för detta ändamål: [Leverantörsreskontra - Sveriges dataportal](#).

Digg ser positivt på att utredningen har identifierat att det behöver *"finnas en struktur för ett effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte mellan inköpscentraler, upphandlande myndigheter och aktuella statliga myndigheter"*. Den information som kan delas öppet bör delas så, medans annan information bör delas med tillräckliga villkor och säkerhetskrav.

Digg ser även Kammarkollegiet ([Startsida \(avropa.se\)](#)) som relevant inköpscentral för strategiskt informationsutbyte. Vidare vill Digg framhålla SDK, Säker digital kommunikation, som ett säkert sätt för informationsutbyte mellan offentliga aktörer (se [Säker digital kommunikation \(SDK\) | Digg](#)).

12.4 Utredningens bedömning om försöksverksamhet med viss informationsdelning vid upphandling

Digg tillstyrker bedömningen att Upphandlingsmyndigheten bör ges ett uppdrag för denna försöksverksamhet. För att säkerställa att frågan om informationsdelning blir hanterad utifrån redan av Digg framtagna rekommendationer för datadelning, samt i enlighet med dels öppna datalagen och dataförvaltningsförordningen, föreslås även att Digg bör vara med som en dialogpart.

13. Utredningens iakttagelser och slutsatser

13.1 Kommunsektorns utvecklingskapacitet – central för att bedriva utveckling genom försök

Digg instämmer i utredningens iakttagelse att det är viktigt att sprida erfarenheterna från de kommuner och regioner som har kapacitet att driva utveckling genom försök oavsett om det är positiva eller negativa erfarenheter. Digg har bland annat sett det i regeringsuppdraget (Fi2023/02301) att stödja kommuners användning av artificiell intelligens inom Socialtjänsten, att det efterfrågas möjligheten att se hur andra kommuner har gjort och lära sig av varandra. Det finns kommuner eller regioner som inte har samma förutsättningar för att utforska och pröva ett nytt arbetssätt i ett försök.

13.2 Mod krävs – viktigt att våga försöka!

Digg instämmer i utredningens bedömning att det kommer att vara viktigt för kommunsektorn att våga pröva nya arbetssätt och är öppen för innovativa lösningar för att kommuner och regioner även framöver ska kunna fullgöra sina uppgifter.

13.2.3 Statliga myndigheter behöver involveras

Digg instämmer i att det från regeringens sida behöver säkras att berörda statliga myndigheter har ett uppdrag att främja försöksverksamhet. I och med att försöksverksamheter ofta handlar om utmaningar som kräver samarbeten mellan statlig myndighet och kommun eller region, eller stöd till kommuner och regioner från den statliga myndigheten vid utformningen eller utförande av försöket.

13.6.2 Försöksverksamhetskommittén har identifierat ett behov av en permanent struktur för försöksverksamhet.

Digg ser i likhet med utredningen behovet av en permanent utredning inom kommittéväsendet för att främja kommunala försöksverksamheter. Digg anser att kommittén även ska få i uppgift att ge stöd i ett breddinförande, till exempel att få till en permanent författningsändring om försöket blir lyckosamt etc. Detta för att tillfälliga lyckade arbetssätt inte sedan avvecklas utan att förutsättningar finns för att ta tillvarata på de möjligheter som har identifierats.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Anna Eriksson. I den slutliga handläggningen har också rättschef Linn Kempe och avdelningschef tillika ställföreträdande generaldirektör Chanett Edlund deltagit. Föredragande har varit verksamhetsutvecklare Emma Bohman.

Anna Eriksson